

IerosNaos/Istoriko

Τήν Ιστορία του τόπου στον οποίο είναι ένταγμένη ή Ένορία της Αγίας Μαρίνας τήν βρίσκουμε σέ ιστορικές μαρτυρίες αρχαίων χρόνων. Βέβαια ψάχνοντας τά διάφορα ιστορικά κείμενα δέν θά βρούμε μιά ιστορική περιγραφή τής Έκάλης καί αυτό γιατί τόσο οί μυθολογικές καταγραφές, όσο καί οί ιστορικές μαρτυρίες στρέφονται κυρίως στον ευρύτερο χώρο τής Άττικής γής καί φυσικά στό επίκεντρό της που είναι ή Άθήνα.

Η Έκάλη ανήκει στό βορειανατολικό τμήμα τής Άττικής. Είναι ριζωμένη στις ύπωρειες τής Πεντέλης, πού αποτελεί ένα όρεινό όγκο μαζί μέ τήν Πάρνηθα, τόν Ύμηττό καί τό όρος Αιγάλεω, τά φυσικά φρούρια, πού προφύλασσαν τό λεκανοπέδιο από τούς ποικίλους επιδρομείς. Η Πεντέλη από τήν αρχαιότητα έκτός από τά δάση της έδινε καί τό περίφημο πεντελικό μάρμαρο, μέ τό οποίο οί περιώνυμοι γλύπτες τής αρχαιότητος στόλιζαν τό κλεινόν άστνυ μέ τίς άπαραμίλλες συνθέσεις τους. Στούς δυτικούς, λοιπόν πρόποδες της βρίσκεται ή Έκάλη, ένας από τούς πιό όμορφους χώρους τής άττικής γής.

Η Άττική, νά σημειώσουμε έδω, σάν χώρος είναι ό πιό όνομαστός στό Έλλαδικό κορμό μέ πλουσιώτερη ιστορική παράδοση. Έδω άς δοϋμε κάποια γενικά σημεία όπως αυτά αναδύονται μέσα από τήν ιστορική μνήμη.

Από τήν μυθολογία πληροφορούμαστε, ότι ό πρώτος βασιλιάς τής Άττικής ήταν ό Κέκροπας, ένα παράξενο πλάσμα πού από τή μέση καί κάτω ήταν φίδι. Ο μϋθος πληροφορεί, ότι ήταν "αυτόχθων", φύτρωσε, δηλαδή από τή γή, όπως οί γίγαντες. Ο Κέκροπας όνόμασε την χώρα του Κεκροπία, πού πριν άπ' αυτόν όνομάζονταν Άκτή ή Άκτική, Άθική καί τελικά Άττική.

Η όνομασία πάλι τής Άττικής σύμφωνα μ' έναν άλλο μϋθο θεώρησε σάν πρώτο της βασιλιά τόν Άκταΐο, του όποιου γαμβρός καί διάδοχος ήταν ό Κέκροπας. Όταν βασίλευε ό Κέκροπας έγινε καί ή περιώνυμος άμφισβήτηση τής προστασίας τής χώρας από τούς θεούς Ποσειδώνα καί Άθηνά. Τότε κατά τόν μϋθο οί θεοί θά άποφάσιζαν τόν προστάτη θεό, άλλη παράδοση του μϋθου μιλεί, ότι ό Κέκροπας θά έκανε τήν τελική έκλογή, σύμφωνα μέ τά δώρα πού θά πρόσφεραν στήν πόλη καί στήν ευρύτερη περιοχή. Ο Ποσειδώνας μέ τήν τρίαϊνά του έσχισε τό βράχο πάνω στην Άκρόπολη καί ανεπήδησαν άφθονα νερά, στό Έρέχθειο φαινόταν αυτό τό κτύπημα αυτό, πού τό όνόμαζαν "Έρεχθίς θάλασσα". Η Άθηνά χάρισε τό φύτρωμα τής πρώτης έλιάς, γνωστής μέ τό όνομα "κεκυφιάς". Η έλιά αυτή φύτρωσε κοντά στό "Έρέχθειον Πανδρόσειον". Τελικά προτιμήθηκε τό δώρο τής θεάς Άθηνάς, μέ άποτέλεσμα νά άποσύρει τό δώρο του ό Ποσειδώνας καί τά νερά νά είναι από τότε λιγοστά στό λεκανοπέδιο τής Άθήνας καί γενικότερα τής Άττικής.

Μέ τό όνομα Έκάλη υπήρχε αρχαίος δήμος στον ευρύτερο χώρο τής περιοχής τής Άττικής, καί σύμφωνα μέ κάποιους μελετητές χωροταξικά τοποθετείται στήν περιοχή των Καλησίων. Ο δήμος αυτός ανήκε στή λεγομένη Λεοντίδα φυλή, ή όποια ήταν μιά από τίς δέκα φυλές τής Άττικής. Αργότερα τή βλέπουμε νά ανήκει στήν Πτολεμαΐδα. Πληροφορίες για τήν μυθική Έκάλη βρίσκουμε στον Πλούταρχο, (Βίοι

Παράλληλοι, Θησεύς), αλλά και στο έπύλλιο του Καλλιμάχου Έκάλη. Από αυτά πληροφορούμαστε, ότι η Έκάλη ήταν μία ηλικιωμένη γυναίκα, καλωσυνάτη όμως και αρκετά φιλόξενη, που κατοικούσε στην περιοχή βόρεια, βορειοανατολικά της Αθήνας.

Όταν ο Θησεύς θέλησε να στερεώσει τη βασιλική εξουσία του κερδίζοντας τη συμπάθεια των Αθηναίων, σκέφτηκε, ότι αυτό θα ήταν έφικτό αν κατόρθωνε να απαλλάξει την γύρω περιοχή από κάποιο δεινό, που ταλαιπωρούσε τους υπηκόους του. Τότε η περιοχή βορειοανατολικά της Αθήνας λεγόταν Τετράπολις. Την Τετράπολη την απάρτιζαν οι οικισμοί του Μαραθώνος, του Τρικορύνθου, της Οινόης και του Προβα-λίνθου, εκεί περιφερόταν ένας άγριος ταύρος, ο Μαραθώνιος ταύρος, που προξενούσε άνυπολόγιστες καταστροφές στους κήπους και στις φυτείες των κατοίκων, ενώ πολλοί άνθρωποι είχαν βρει τραγικό θάνατο από τα κτυπήματα, που προξενούσε με τα φοβερά κέρατά του. Ο Θησεύς λοιπόν, θέλησε να απαλλάξει την περιοχή από αυτή την απειλή. Όταν όμως ξεκίνησε για την Τετράπολη μία δυνατή βροχή τον αναγκάζει να ζητήσει καταφύγιο κάπου. Σε λίγο μπροστά του προβάλλει ένα σπίτι στο οποίο κατοικούσε μία γυναίκα που την έλεγαν Έκάλη, η οποία και δέχθηκε να φιλοξενήσει και να περιποιηθεί τον βρεγμένο Θησεά. Εκείνος της είπε ποιός ήταν και τό λόγο της παρουσίας του. Όταν πέρασε η δυνατή μπόρα έτοιμάστηκε να φύγει για την περιοχή του Μαραθώνος. Εκείνη τον αποχαιρέτησε λέγοντά του πως θα προσευχηθεί στο Δία για να νικήσει και να επιτύχει τό σκοπό του, και ακόμη θα του πρόσφερε θυσία στους Θεούς όσο θα διακούσε η επιχείρηση. Ο Θησεύς της υποσχέθηκε πως στην επιστροφή θα περνούσε να την ένημερώσει.

Πράγματι ο Θησεύς συνέλαβε τον ταύρο και τον έδεσε από κέρατα για να τον επιδείξει στους Αθηναίους, ώστε να χαρούν, που απαλλάχτηκαν από τον άγριο ταύρο. Στην επιστροφή του πράγματι πέρασε από τό φιλόξενο σπίτι της γυναίκας. Όμως η γυναίκα βρέθηκε νεκρή. Ο Θησεύς παρά τή λύπη του κίνησε για την Αθήνα, σέρνοντας τον ταύρο. Μετά την επίδειξή του στο λαό, τον θυσίασε στον Δελφίνιο Απόλλωνα, και κίνησε ξανά στο σπίτι της νεκρής Έκάλης για να τή θρηνήσει και να κάνει τics νεκρικές σπονδές που άρμοζαν στην περίσταση.

Αργότερα προς τιμήν της ίδρυσε καινούργιο δήμο, που τον όνόμασε Έκάλη, και καθιέρωσε ιερό προς τιμή του Έκαλίου Διός (Έκαλον Δία), όπου καθιερώθηκε να θυσιάζουν όλοι οι γειτονικοί δήμοι της τετραπόλεως, ενώ και άλλες γιορταστικές εκδηλώσεις καθιερώθηκαν και τελούνταν στη διάρκεια της γιορτής. Οι εκδηλώσεις αυτές ονομάστηκαν «Έκαλήσια».

Η συνάντηση του Θησεά με την Έκάλη στάθηκε άφορμή για πολλούς καλλιτέχνες να διακοσμήσουν άγγεϊα και διάφορες άλλες παραστάσεις.

Πληροφορίες μετά τα έλληνιστικά χρόνια για την Έκάλη δέν περισώζονται. Τό πυκνό πευκοδάσος της περιοχής δέν ήταν προσβάσιμο για τή δημιουργία οικισμού. Η περιοχή ήταν καταφύγιο αγρίων ζώων και ομάδων ληστών. Βέβαια σε άργότερα με την έξάπλωση του Ευαγγελίου του Χριστού και την ανάπτυξη του μοναχισμού σε κάποια σημεία της Πεντέλης είχαν διαμορφωθεί μοναστήρια και σε απόμακρες

περιοχές άσκητήρια.

Όπως είναι γνωστό πρώτα σέ περιοχές τής Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας πολύ γρήγορα παράλληλα μέ τή διάδοση τής νέας πίστεως νά έμφανίζονται καί οί πρώτοι άναχωρητές. Κατά τόν 5ον αιώνα στήν περιοχή τής Αττικής ίδρύεται ή Μονή τής Καισαριανής, ή όποία άποτελεϊ ένα συγκροτημένο μοναστικό κέντρο πού προσφέρει σημαντικό έργο στήν περιώνυμο Άθήνα καί τήν Έκκλησία της. Αργότερα καί μετά τίς εικονομαχικές αίρέσεις ίδρύονται καί άλλες Μονές, ή Μονή Σκριπτοῦ (874) στήν περιοχή τής Βοιωτίας, ή Μονή τοῦ όσίου Λουκά (10ος αϊ.), ή Μονή Δαφνίου, ένῶ νεώτερες είναι οί Μονές Νταοῦ Πεντέλης, Όσίου Μελετίου Μυϊουπόλεως (Κιθαιρώνος)

Στά νεώτερα χρόνια ένας άνθρωπος, ό Σπήλιος Άγαπητός, μέ αρκετή αγάπη για τήν Ελλάδα, «πολυσχιδής προσωπικότητα τής άθηνάϊκής κοινωνίας, όραματιστής τής ιδέας τής κηπούπολης» (Ίωάννης Κουμανούδης, «Η Εκάλη που έφυγε», Άθήνα 2001), συνέλαβε τήν ιδέα τής δημιουργίας τοῦ οικισμού τής σύγχρονης Έκάλης. Τό μνημειῶδες έργο τοῦ κ. Κουμανούδη δίνει στόν ένδιαφερόμενο πλούσια στοιχεία για τήν όλη διαδρομή τοῦ οικισμού.

Έτσι λοιπόν στά 1920 μέ πρωτοστάτη τόν Σπήλιο Άγαπητό καί μιά ομάδα διακεκριμένων φυσιολατρῶν δημιουργοῦν ένασ πυρήνα, πού στόχευε στή δημιουργία ενός παραθεριστικοῦ οικισμού (κηπουπόλεως), στήν περιοχή τής Έκάλης. Ο οικισμός αρχικά (1923) είχε μετρημένες κατοικίες, πού σταδιακά αύξήθηκαν καί ό οικισμός άρχισε νά μορφοποιείται. Μιά από τίς προτεραιότητες τῶν οικιστῶν ήταν ή ύπαρξη Ιεροῦ Ναοῦ για τίς λατρευτικές ανάγκες τῶν χριστιανῶν. Σάν πρώτο βήμα, γύρω στά 1925, έγινε ή κατασκευή τοῦ ναΐσκου τοῦ Άγίου Γεωργίου, πού βρίσκεται στήν όμώνυμη πλατεία τής Έκάλης. Αργότερα όταν ή Έκάλη άπλώνονταν καί οί κάτοικοι της πλήθαιναν, χρειάστηκε μεγαλύτερος Ναός καί σέ πίο κεντρικό σημείο τοῦ οικισμού. Κατά τή μαρτυρία τοῦ Έκαλιώτου κ. Στεφάνου Σκυλακάκη, ό πατέρας του Θεόδωρος κάτοικος τής Έκάλης διευθυντής μιās μεγάλης τεχνικής Έταιρείας, ή όποία διαμόρφωνε τόν Όσιο Λουκά στή Βοιωτία, ανέλαβε μέ τό ίδιο συνεργείο τήν ανέγερση τοῦ Ναοῦ, υπό τίς όδηγίες τοῦ Αρχιτέκτονος Σόλωνος Κυδωνιάτη, στά πρότυπα τοῦ όσίου Λουκά, μέ τήν ίδια μορφή καί τά αυτά υλικά μέ πέτρα Έκάλης. Οί εργασίες άνεγέρσεως άρχισαν τό 1928 καί περατώθηκαν στά 1934.

Μάλιστα καί δυό παλαιοί οικιστές, μακαριστοί πιά, οί Χριστόδουλος καί Παναγιώτης Νικολάκης, μοῦ είχαν διηγηθεϊ κάποια περιστατικά σχετικά μέ τίς εργασίες, καί γύρω από τό χρόνο τῶν οικοδομικῶν εργασιῶν. Καί οί δυό Ναξιῶτες τήν καταγωγή, βρέθηκαν νά εργάζονται σάν κηπουροί στήν κηπούπολη τής Έκάλης, καί έκτός τής κηπουρικής δούλεψαν στίς έσκαφές τῶν θεμελιῶν, άλλα καί στό κτίσιμο τοῦ Ναοῦ. «Όένοριακός ναός τής Έκάλης τιμᾶ τήν αιώνια μνήμη τής Κοίμησης τής Θεοτόκου καί τήν Άγία Μαρίνα...» κατά τόν κ. Γιάννη Κουμανούδη, αυτά σημειώνει μεταξύ άλλων στό έκπληκτικό καί μνημειῶδες έργο του: «βλ. άν. σ. 64».

Άσφαλῶς μέ γοργό ρυθμό πρέπει νά έγινε ή άνοικοδόμηση τοῦ Ναοῦ μας. Τά

έγκαίνια του τελέστηκαν στις 15 Αύγουστου 1937, από τόν Μητροπολίτη Τραπεζούντος Χρυσάνθο, μετέπειτα Αρχιεπίσκοπο Αθηνών, τῆράδεια τοῦ κυριάρχου Μητροπολίτου Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος Ἰακώβου Βαβανάτσου, ὁ ὁποῖος ἀπό τό 1936 εἶχε κατασταθεῖως ὁ πρῶτος Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος.

Ὁ Ναός μας ἐξαρχῆς εἶναι ἀφιερωμένος στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου, στήν Ἁγία Μαρίνα καί τόν Ἅγιο Ἀλέξανδρο. Ἀργότερα ἐπί ποιμαντορίας τοῦ πρῶτου Μητροπολίτου Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος Ἰακώβου, δόθηκε περισσότερη ἔμφαση στή μνήμη τῆς Ἁγίας Μαρίνας. Λέγεται, ὅτι ὁ Μητροπολίτης λόγω τῶν πολλῶν Ἐνοριακῶν Ναῶν τῆς ἀχανοῦς Μητροπόλεως, πού πανηγύριζαν στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου ἀδυνατοῦσε νά παρευρεθεῖ στά πολλά πανηγύρια, ἔτσι μέ πρότασή του, πού ἔγινε ἀποδεκτή ἀπό τούς τότε κατοίκους καί Ἐνοριακοῦς Συμβούλους δόθηκε τό βάρος τῆς πανηγύρεως τοῦ Ναοῦ στις 17 Ἰουλίου, Ἁγίας Μαρίνας. Τότε δέν ὑπῆρχαν πολλοί Ναοί ἀφιερωμένοι στήν Ἁγία Μαρίνα. Ἡ πανήγυρη συνεχίζεται μέχρι καί σήμερα μέ τή συρροή χιλιάδων πιστῶν ἀπό ὄλο τό λεκανοπέδιο.

Αὐτή ἡ ἀλλαγὴ πρέπει νά ἔγινε λίγο μετά τά ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ ἴσως τά ἐπόμενα χρόνια καί πρὶν τήν περίοδο 1940-44. Ἀργότερα ἐξασθένησε ὁ ἑορτασμός τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου, 30 Αὐγούστου, καί δόθηκε ἔμφαση στήν Ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ (14 Σεπτεμβρίου). Ὄταν πρωτοῆλθα σάν ἐφημέριος στό Ναό (1 Ἰουνίου 1986) προσπαθοῦσα νά ἐντοπίσω τό λόγο αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς. Ὅμως μελετώντας τό προαναφε-ρόμενο ἔργο τοῦ κ. Κουμανούδη, εἶδα στή σελίδα 2, νά γίνεται λόγος γιά τό βομβαρδισμό τῆς Ἐκάλης ἀπό Ἀμερικανικά ἀεροσκάφη, τήν Κυριακή 14 Σεπτεμβρίου 1944. Ἴσως ὁ λόγος τῆς ἀναμνήσεως αὐτοῦ τοῦ θλιβεροῦ περιστατικοῦ, μέ τίς φρικτές του ἐπιπτώσεις σ' ὄλη τήν Ἐκάλη μέ καταστροφές σπιτιῶν, ἀπό τούς γερμανούς, νά συνετέλεσαν σ' αὐτήν τή μετατροπή. Τουλάχιστο αὐτή τήν ἐρμηνεία δίνω ἐγώ.

Μέχρι σήμερα τό πρωτεῦον ὄνομα τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἀναφέρεται στις διάφορες ὑπηρεσίες, ἀφοῦ ὄλοι οἱ ἐνοριακοί Ναοί τῆς Πατρίδος μας εἶναι Ν.Π.Δ.Δ. (Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου) Ὁ Ναός μας ὅμως εἶναι πασίγνωστος μέ τό ὄνομα Ἁγία Μαρίνα Ἐκάλης.